

En samtale med
Daniel Silva
Forfatter til
DEN HEMMELIGE ORDEN

***Den hemmelige orden* repræsenterer en milepæl for dig. Det er din tyvende roman med kunstkonservator, snigmorder og mesterspion Gabriel Allon. Hvordan forklarer du Gabriels tiltrækningskraft og lange levetid?**

Gabriels vigtigste tiltrækningskraft ligger i de to meget forskellige aspekter af hans karakter. Han er ikke bare en genial agent og snigmorder, han er en af verdens fineste kunstkonservatorer. Denne unikke kombination af egenskaber giver mig mulighed for at udforme mine historier på en måde, så de skiller sig markant ud fra de fleste spionromaner. Når det er sagt, så er ingen mere overrasket over Gabriels levetid end den forfatter, der skabte ham.

Den tredje Gabriel Allon-roman, *Vatikanets mand*, er en af dine mest populære bøger og læses stadig i dag. Den præsenterede en pave ved navn Paul VII og hans temmelig hensynsløse, filmstjerneflotte privatsekretær, Luigi Donati. Begge blev tilbagevendende karakterer i Allon-serien, og Vatikanet er et sted, du ofte er vendt tilbage til. Hvordan skete det?

Jeg blev vildt forelsket i begge karakterer, særligt Donati. Jeg elsker også at skrive om Vatikanet og tilbringe så meget tid der som muligt. Det er et uendeligt fascinerende sted, og det er den romersk-katolske kirkes historie også - det gode, det onde og alt deri mellem. Donati og pave Paul VII har optrådt i mange af mine mest populære romaner, herunder *A Death in Vienna*, *Budbringeren*, *Moskvareglerne* og *Den faldne engel*. I mange henseender er *Den hemmelige orden*

både afslutningen på den interne serie af vaticanbaserede Allon-romaner og en ny begyndelse.

***Den hemmelige orden* begynder med pave Paul VII's død. I betragtning af din forkærlighed for ham må det have været en vanskelig scene at skrive.**

Ja, det var faktisk frygtelig svært. Hans pavedømme var langt, og det var på tide, at han forlod scenen. Men det gjorde det ikke lettere for mig at skrive om ham liggende på sit dødsleje i paveboligen. Jeg sørgede over hans bortgang.

Du taler om ham, som om han var en rigtig person.

Det er værd at huske på, at jeg tilbringer mere tid i Gabriels verden hver dag, end jeg gør i den virkelige verden. I tider som disse tænker jeg nok, at det er en velsignelse. Gabriel og hans bemærkelsesværdige kreds af venner og bekendte synes alle sammen meget virkelige for mig. Ofte føler jeg mig mere som en stenograf end en romanforfatter. Jeg skal blot placere karakterer i et rum sammen og smuglytte til deres samtaler.

Nogle af disse samtaler er på én gang utrolig gribende og utroligt lattervækkende. Forsøger du bevidst at snige humor ind i bøgerne?

Normalt finder humoren vej ind i scenerne af sig selv. Gabriel har ændret sig meget, efterhånden som han er blevet ældre og har fundet sig til rette med sin fortid. Vi har lært, at han har en vidunderligt dystre sans for humor, der nogle gange dukker op til overfladen, når man mindst venter det. Jeg tror, det er vigtigt i en langvarig serie.

Ikke alene var Paul VII's pavedømme langt, det var også ganske turbulent. Og hans død er heller ikke uden kontroverser. Luigi Donati lugter straks ugler i mosen. Og ikke så overraskende opsøger han sin gamle ven Gabriel Allon for at få hjælp.

Heldigvis for Donati er Gabriel tilfældigvis i Venedig på en velfortjent ferie, som hans kone, Chiara, planlagt bag om ryggen på ham. De rejser til Rom, hvor Donati fortæller dem, at han har to gode grunde til at mistænke, at paven blev myrdet. Den schweiziske garder, der stod vagt uden for pavens bolig, den nat han døde, er forsvundet. Det samme er det brev, Den Hellige Fader skrev i de sidste timer af sit liv – et brev, der var stilet til ingen anden end Gabriel.

Donati beder derefter Gabriel om at finde sandheden bag pavens død før starten på konklavet, som nærmer sig med hastige skridt.

De fleste af Gabriel Allon-romanerne udfolde sig over en periode på et par uger eller endda måneder. Men *Den hemmelige orden* begynder faktisk på en onsdag eftermiddag i Rom og slutter ti dage senere, hvor 116 kardinaler træder ind i Det Sixtinske Kapel for at vælge en ny pave. Det var, for at sige det mildt, en interessant øvelse i at konstruere et plot – og utroligt morsomt. Gabriel bliver bogstaveligt talt trukket gennem historien. Det var tydeligvis ikke sådan, han havde planlagt at tilbringe sin ferie i Italien.

Brevet, som pave Paul VII skrev til Gabriel, omhandlede en bog, han opdagede i Vatikanets hemmelige arkiv – en bog, der bærer navnet på en af de mest berygtede figurer i historien. Uden at afsløre for meget, så bryder Gabriel og Donati ind i arkivet underjordiske magasin for at forsøge at finde den. Du er kendt for din omfattende research. Har du nogensinde været inde i Vatikanets hemmelige arkiv?

Jeg har stået i lobbyen i Schweizergardens kaserne, handlet i Vatikanets apotek og supermarked, besøgt Vatikanmuseets konserveringslaboratorier, åbnede lugen til komfuret i det Sixtinske Kapel og deltaget i en messe forestået af Den Hellige Fader. Men desværre har jeg aldrig været inde i Vatikanets hemmelige arkiv. Jeg havde håbet på at arrangere et besøg, men coronavirussen tvang mig til at opgive

mine rejseplaner. Derefter havde jeg intet andet valg end at nærstudere bøger og arbejde ud fra fotografier og andre beskrivelser. Jeg talte også med bekendte, der har været derinde. Når det er sagt, så gav jeg naturligvis mig selv en stor grad af kunstnerisk frihed, da jeg skrev den scene.

Gabriel udnytter den israelske efterretningstjenestes teknologiske evner til at bryde ind i arkivet. Han ifører sig dog også en temmelig interessant forklædning.

Ja, man må jo hyle med de ulve, man er iblandt ...

Den bog, som Gabriel og Donati leder efter, er et apokryft evangelium, der blev undertrykt af den tidlige kirke, som opsporede og destruerede alle eksemplarer. Hvad er forskellen på et apokryft evangelium og de fire evangelier i Det Nye Testamente?

Vi kalder evangelierne i Det Nye Testamente for de kanoniske evangelier, fordi de blev *kanoniseret* af den tidlige kirke. Men det er vigtigt at huske, at snesevis af andre såkaldte evangelier cirkulerede blandt kirkesamfundene før det første koncil i Nikæa. Det var Irenæus, den kætterjagtende leder af den tidlige kirke i Frankrig, som erklærede, at kun fire af de mange evangelier, der dengang var i omløb, var autentiske. De andre evangelier blev anset for at være apokryfe. For det meste er de litterære uddybninger af de fire kanoniske evangelier. Fanfiction fra oldtiden, om man vil. Der var bøger som Thomas' barndomsevangelium, der fokuserede på Jesu tidlige liv. Der var gnostiske evangelier, jødisk-kristne evangelier, Mariaevangeliet, endda Judasevangeliet. Ligesom de kanoniske evangelier blev de ikke skrevet af de mænd og kvinder, som de blev opkaldt efter. De var pseudoepigrafer, altså fejlagtigt tilskrevne tekster.

Hvordan adskiller det evangelium, som Gabriel og Donati leder efter, sig fra end de andre apokryfe evangelier?

Det var baseret på de skriftlige erindringer fra den mand, det blev navngivet efter. Og det modsiger evangeliernes skildringer af en af de mest ildevarslende begivenheder i menneskehedens historie. Derfor er det en højst farlig bog.

Du bringer en bemærkelsesværdig karakter tilbage, som vi første gang stødte på i *Den faldne engel*. Fortæl os om Veronica Marchese.

Dr. Veronica Marchese er direktør for Italiens etruskiske nationalmuseum og landets fremmeste ekspert i den etruskiske civilisation og dens genstande. I løbet af 1980'erne arbejdede hun på en arkæologisk udgravning i Umbrien og blev forelsket i en præst, der havde mistet sin tro, efter at hans ven blev myrdet af en dødspatrolje i El Salvador. Den præst var naturligvis Luigi Donati. Og deres affære sluttede brat, da han vendte tilbage til kirken for at tjene som privatsekretær for den kommende pave Paul VII. Veronica giftede sig med en meget velhavende romersk forretningsmand ved navn Carlo Marchese, men hun glemte aldrig Luigi.

Hvad føler Luigi for Veronica?

Det er kompliceret - af indlysende årsager.

Et af de mest interessante aspekter af Gabriels forbindelse til Vatikanet er karakterernes religion. Paven og hans privatsekretær er selvsagt katolikker. Men Gabriel Allon er israeler og jøde.

Men Gabriel er også en kunstkonservator, der har specialiseret sig i malerier af de gamle italienske mestre. Han har tilbragt utallige timer i katolske kirker og besidder en dyb viden om kristen ikonografi og historie. Når det er sagt, så er forskellen i karakterernes religion central for deres forhold. Fordi de er nære venner, kan de diskutere smertefulde dele af den jødisk-katolske historie uden frygt for at træde

hinanden over tærerne. Og sammen har de gjort store fremskridt med hensyn til at råde bod på kirkens forfærdelige historie af antisemitisme.

Man kan vel med rimelighed sige, at alle dine bøger er inspireret af virkelige begivenheder i en eller anden grad. Hvad inspirerede dig til at skrive *Den hemmelige orden*?

Først og fremmest er *Den hemmelige orden* en underholdningsroman. Men den er helt bestemt inspireret af den stigende politiske højreekstremistiske i Vesteuropa, særligt i Tyskland. Det er tydeligt, at disse såkaldte populister arbejder sammen om at tage magten over hele kontinentet. De kalder deres netværk "Bevægelsen". De har en fælles dagsorden om bekæmpelse af indvandrere. De deler tilfældigvis også en foragt for pave Frans. Frans står også over for indædt modstand fra traditionalister inden for kirken, der modsætter sig selv hans beskedne skridt i retning af reform.

Slutter højreekstremistiske politikere og traditionalistiske katolikker sig sammen?

Absolut. Men som jeg forklarer i *Den hemmelige orden*, er der ikke noget nyt i det.

Hvad har den europæiske yderste højrefløj mod pave Frans?

Frans har advaret om, at populisme i Europa kan føre til valget af endnu en skikkelse som Hitler. Det vil populisternes ikke høre på. Det er skidt for deres brand at blive sammenlignet med Hitler. Francis har også sat spørgsmålstejn ved det moralske i uhæmmet kapitalisme, opfordret til handling mod klimaændringer og forsvaret indvandreres rettigheder. Den europæiske yderste højrefløj hader naturligvis indvandrere. Især muslimske indvandrere. Jeg vil hævde, at modstand mod indvandring er det centrale opvækkende princip i hele bevægelsen, både i

Vesteuropa og her i USA. Frans er vildt populær blandt de menige katolikker. Og det gør ham farlig.

Gabriel og Donati opdager hurtigt en forbindelse mellem Den Hellige Faders død og et hemmelighedsfuldt, reaktionært katolsk selskab kendt som Skt. Helenas Orden. Hvem er de? Og hvad er deres historie?

Ordenen er ret lille, men dens hemmelige medlemmer tæller flere tusinde indflydelsesrige lægmænd, mange fra den europæiske yderste højrefløj. Den blev grundlagt i 1920'erne af en ukendt tysk præst ved navn Ulrich Schiller. Fader Schiller mente, at kun romersk katolicisme – i samarbejde med monarker og politiske ledere fra det yderste højre – kunne redde Europa fra de gudløse bolsjeviker. Han beundrede Adolf Hitler og var medlem af nazipartiet. Den nuværende øverste general i Ordenen er en mand ved navn biskop Hans Richter. Biskop Richter har i det skjulte støttet fremkomsten af ekstremistiske, antimuslimske politikere i Vesteuropa og planlægger at overtage kontrollen med kirken ved den kommende konklave. Og det er kun de første skridt i hans ambitiøse plan om at forandre Vesteuropa.

Jeg håber virkelig, at Skt. Helenas Orden er fiktiv.

Det er den, men kun lige netop. Folk, der har studeret den mørke side af kirkens historie vil uden tvivl lægge mærke til, at Fader Schiller bærer en lighed med to berygtede katolske biskopper, Alois Hudal og Marcel-François Lefebvre. Hudal var en rabiat antisemit og nazist, der kørte rundt i Rom under Anden Verdenskrig i en bil prydet med det tyske kejserflag. Ikke længe efter de allieredes sejr var han vært for en julefest, hvis gæster talte hundredvis af nazistiske krigsforbrydere, der boede i Rom under hans beskyttelse. Med Hudals hjælp fandt mange af dem et tilflugtssted i Sydamerika. Adolf Eichmann fik hjælp fra biskop Hudal, og det samme gjorde Franz Stangl, kommandanten i udryddelseslejren Treblinka.

Og biskop Lefebvre?

Han er grundlægger af en reaktionær, antisemitisk orden kaldet Sct. Pius X' Broderskab eller SSPX. Under Anden Verdenskrig var daværende fader Lefebvre en skamløs tilhænger af marskal Philippe Pétains Vichy-regime, som samarbejdede med SS i udryddelsen af Frankrigs jøder. Paul Touvier, den første franskmand, der blev fundet skyldig i forbrydelser mod menneskeheden, fandt tilflugt på en SSPX-kloster i Nice efter krigen. I 2012 erklærede biskop Richard Williamson fra SSPX: "Ikke en eneste jøde blev dræbt i gaskamrene. Det var løgn alt sammen, løgn, løgn, løgn." Et år senere dømte en tysk domstol biskop Williamson for Holocaust-benægtelse.

Deler du pave Frans' bekymring for, at populismen i Europa kan give anledning til endnu en Hitler?

Jeg tror aldrig, det er klogt at forudsige fremkomsten af endnu en Hitler. Nazisterne var enestående onde, og Holocaust er uden sammenligning i menneskets historie. Men jeg frygter fremkomsten af majoritetsstyrede, antidemokratiske regimer i Vesten – regimer, der ikke blot vil undertrykke deres politiske modstandere og kritikere, men også religiøse og etniske mindretal. Faktisk vil jeg hævde, at hele det eksperiment, vi kalder liberalt vestligt demokrati er på faretruende tynd is, også i USA. Den geniale *New York Times*-klummeskribent Paul Krugman sagde for nylig, "Hvis du ikke er bange, er du ikke opmærksom." Den anerkendte journalist George Packer har stemplet USA som en mislykket stat, baseret på den ynkværdige føderale reaktion på coronapandemien. Det er overflødigt at sige, at mislykkede stater ikke ofte forbliver demokratiske. Vi kan måske nok *ligne* et demokrati og bevare demokratiets staffage, men i virkeligheden vil vi være noget helt andet.

Du antyder i *Den hemmelige orden*, at der er en sammenhæng mellem den samtidige opkomst af populismen i Vesteuropa og den chokerende stigning i den europæiske antisemitisme.

Jeg mener, at forbindelsen mellem de to fænomener er smerteligt indlysende. Men desværre er det ikke begrænset til Vesteuropa. Vi oplever den samme forfærdelige stigning i antisemitismen her i USA. Anti-Defamation League rapporterede, at tilfælde af antisemitisme – chikane, hærværk og fysiske overfald - nåede et rekordhøjt niveau i 2019. Og lad os ikke glemme Unite the Right-demonstrationen i Charlottesville, Virginia i 2017, hvor hvide nationalister under en protest mod fjernelsen af et sydstatsmindesmærke råbte, ”jøder vil ikke erstatte os!” mens de strakte armene i nazihilsner. Eller Tree of Life-synagogen i Squirrel Hill-kvarteret i Pittsburgh, hvor en hvid nationalist myrdede elleve jøder og sårede yderligere seks i vrede over latinamerikansk indvandring. Det var det dødeligste angreb på det jødiske samfund i amerikansk historie.

Hvordan vil Covid-19 påvirke situationen?

Jeg er bange for, at udbruddet af en global pandemi kombineret med en kraftig økonomisk afmatning kun har forværret tingene. I de mørkeste hjørner af internettet får jøderne skylden for pandemien, ligesom de fik skylden for Den Sorte Død i middelalderen. I april protesterede en hvid racist mod nedlukningen i Ohio bærende på et skilt, som beskyldte jøderne for at være ”den virkelige pest”. Det er dybt bekymrende for mig, at nogen så åbenlyst kan finde på at udstille sit had til jøder. Det tyder på, at vi har krydset en farlig grænse. Man behøver ikke skjule sin antisemitisme længere. Man kan bære det helt åbent nu. Selv præsident Trump fyrede skamløst et par forældede antisemitiske stereotyper af under en tale for et jødisk publikum i december 2019. Men jeg vil gerne komme med endnu en bemærkning, som måske kan synes indlysende: Jøder er ikke det eneste etniske eller religiøse mindretal, der bliver udsat for en storm af intolerance fra racistiske, nationalistiske og højrepopulistiske kredse. Latinamerikanere, afroamerikanere, og muslimer er alle mål.

I de indledende scener af *Den hemmelige orden* lader Gabriel til at forudse en global pandemi. Jeg går ud fra, du skrev de linjer, efter Covid-19-udbruddet var begyndt.

Ja, det var en meget sen tilføjelse til manuskriptet. Jeg flettede dem ind i scenen på et tidspunkt, hvor jeg så vores regerings totale fiasko i forhold til at foregribe og undertrykke den katastrofale pandemi, der dræbte mere end hundrede tusinde amerikanere i løbet af få uger og førte til den største økonomiske katastrofe siden den store depression. Min hustru er journalist. Hun talte med folk i regeringen, der slog alarm, få dage efter det første tilfælde af virussen i Kina. Alle vidste, hvad der var på vej. Det vil uden tvivl blive husket som den største fiasko for en præsidents lederskab i amerikansk historie.

Hvordan vil Covid-19-krisen påvirke europæisk og amerikansk politik?

Enhver, der påstår at kende svaret på dette spørgsmål, taler usandt. Det er klart, at autoritære populistere som Viktor Orbán i Ungarn har brugt krisen som en undskyldning for at tiltvinge sig mere magt og blive mere undertrykkende. Det er også klart, at tre ledende populistere – Boris Johnson, Donald Trump og Jair Bolsonaro fra Brasilien – totalt forkludrede pandemien. Hvordan er det muligt, at Sydkorea, som er nabo til Kina, kun havde 269 døde med corona i slutningen af maj, mens USA havde mere end hundrede tusinde? Johnson og Bolsonaro nedtonede ligesom Donald Trump faren ved virussen, og tusindvis af deres borgere er døde unødigt som følge heraf. Spørgsmålet er, om de vil betale en pris for deres dødbringende inkompetence ved næste valg?

Det fremsættes i bogen, at den katolske kirke er nødt til at foretage en større reform, hvis den skal overleve og blomstre – først og fremmest af præsteskabet.

Jeg tror ikke, man kan overdrive de katastrofale konsekvenser af den gejstlige misbrugsskandale for den katolske kirke. I årtier var der højtstående prælater, som tolererede og dækkede over den systematiske misbrug og voldtægt af forsvarsløse børn. Som et resultat har kirkens moralske status taget et styrtedyk, og katolikker vender ryggen til deres tro i hobetal. Jeg har fået at vide, at kirkens økonomi er i en slem forfatning. Dens fremtid er mildest talt usikker.

***Den hemmelige orden* har et indviklet plot med adskillige nervepirrende plottwists, heriblandt identiteten af den nye pave. Er det virkelig sandt, at du ikke planlægger dine bøger, før du begynder at skrive?**

Jeg har kun prøvet det én gang, og det endelige produkt lignede på ingen måde den oprindelige skitse. Jeg finder det meget lettere blot at bære historien og karaktererne med mig i hovedet. Selv om jeg ikke nedfælder en plan på skrift, har jeg en ganske god idé om, hvor jeg er på vej hen, og hvordan skal komme dertil. Typisk foretager jeg justeringer, efterhånden som jeg kommer frem, lidt ligesom en kunstmaler kan male et stykke af lærredet over med hvidt og omarbejde den del. Lad mig bare sige det sådan, at *Den hemmelige orden* var igennem adskillige revideringer, før den fandt sin endelige form.

Hvilken indflydelse har Covid-19-nedlukningen haft på din skriveproces?

Som en romanforfatter er jeg vant til at arbejde i isolation, men jeg var tung om hjertet, da jeg færdiggjorde *Den hemmelige orden*. Meget af historien foregår i Italien, hvor hundredvis af italienere hver eneste dag døde en ensom død på intensivafdelinger. Hvis der var et lyspunkt ved krisen, var det, at mine børn blev tvunget til at vende hjem. Ligesom mange unge akademikere fjernarbejdede de fra deres barndomsværelser under nedlukningen. Jeg nød fra tid til anden at dukke uanmeldt op under deres videomøder.

Er det sandt, at du skriver dine bøger med blyant på gule notesblokke?

Det er jeg bange for. Jeg plejede at synes, det var mærkeligt, men jeg har opdaget, at mange forfattere stadig gør det, blandt andet Nelson DeMille. Jeg kan godt lide det stille og rolige tempo, når man skriver i hånden, og jeg sjældent nødt til at redigere i noget. Ofte kan jeg finde en af mine gamle notesblokke frem – ja, jeg beholder dem alle sammen – og opdage side efter side af tekst fra den færdige bog uden ændringer.

Jeg hører, du er kræsen med dine blyanter.

Mirado Black Warrior fra Paper Mate. Jeg bruger nummer to. Det er en fremragende blyant. På det seneste har jeg genopdaget glæden ved en god Dixon Ticonderoga.

Og din notesblok?

Signa fra Staples. Papiret er meget glat. Det slider ikke mine blyanter ned så hurtigt.

Jeg har hørt, du har det svært med støj.

Det er ikke noget, jeg er stolt af, men det er sandt. Da jeg var journalist, kunne jeg skrive under de mest ekstreme forhold. Men fiktion er anderledes. Jeg kræver absolut tavshed, når jeg arbejder. En gøende hund eller en løvblæser kan virkelig ødelægge min dag. Nedlukningen har gjort verden uhyggeligt stille. Jeg har opdaget, at jeg savner lyden af liv uden for mit kontorvindue.